

ตำราเรียนการแพทย์แผนจีนด้วยตนเอง

ทฤษฎีพื้นฐานการแพทย์แผนจีน

Basic Theory of Traditional Chinese Medicine

นายแพทย์โกวิท คัมภีร์ภาพ

中医基础理论

10045960

ห้องสมุด วพบ. สุรินทร์

สารบัญ

คำนำ

บทที่ 1 บทนำ	1
• จุดเด่นพื้นฐานของการแพทย์แผนจีน	3
• เนื้อหาสาระของทฤษฎีพื้นฐานการแพทย์แผนจีน	5
บทที่ 2 ความเป็นมาของการแพทย์แผนจีน	8
• การแพทย์แผนจีนในประเทศไทย	12
บทที่ 3 ทฤษฎีอิน-หยาง	13
• ความเป็นมาของทฤษฎีอิน-หยาง	13
• แนวความคิดพื้นฐานของอิน-หยาง	14
• รายละเอียดพื้นฐานของทฤษฎีอิน-หยาง	16
• การนำทฤษฎีอิน-หยางไปใช้ประโยชน์ทางการแพทย์แผนจีน	21
บทที่ 4 ทฤษฎีปัญญาธาตุ	31
• ความเป็นมาของทฤษฎีปัญญาธาตุ	31
• แนวความคิดพื้นฐานของทฤษฎีปัญญาธาตุ	32
• รายละเอียดพื้นฐานของทฤษฎีปัญญาธาตุ	32
• การนำทฤษฎีปัญญาธาตุไปใช้ประโยชน์ทางการแพทย์แผนจีน	40
บทที่ 5 ทฤษฎีอวัยวะภายใน	52
• อวัยวะตัน (จิ่ง)	54
1. หัวใจ	54
(ภาคผนวก) เยื่อหุ้มหัวใจ	59

2. ปอด	60
3. ม้าม	67
4. ตับ	72
5. ไต	79
(ภาคผนวก) มิ่งเหมิน	86
• อวัยวะกลาง (ผู้)	87
1. ฤงน้ำดี	87
2. กระเพาะอาหาร	88
3. ลำไส้เล็ก	90
4. ลำไส้ใหญ่	91
5. กระเพาะปัสสาวะ	92
6. ชานเจียว	93
• อวัยวะกลางพิเศษ(ฉี่เหิงจื่อผู้)	95
1. สมอง	95
2. ไชกระดูก	98
3. กระดูก	99
4. เส้นเลือด	100
5. มดลูก	100
(ภาคผนวก) ต่อมอสุจิ	102
(ภาคผนวก) กฎการเปลี่ยนแปลงของสารจำเป็นของไต กับพัฒนาการร่างกายและเพศ	102
(ภาคผนวก) เนื้อเยื่อต่างๆของร่างกาย	103
(ภาคผนวก) อวัยวะรับรู้	103
บทที่ 6 ความสัมพันธ์กันระหว่างอวัยวะภายใน	107
• ความสัมพันธ์กันระหว่างอวัยวะต้น	108
• ความสัมพันธ์ระหว่างอวัยวะต้นกับอวัยวะกลาง	116
• ความสัมพันธ์กันระหว่างอวัยวะกลาง	120

บทที่ 7 สารจำเป็น ลมปราณ เลือด และของเหลวในร่างกาย	122
• สารจำเป็น (จิง)	123
• ลมปราณ (ชี่)	125
• เลือด	135
• ของเหลวในร่างกาย (จิ้นเย่)	137
• ความสัมพันธ์กันระหว่างสารจำเป็น ลมปราณ เลือด และของเหลวในร่างกาย	139
บทที่ 8 ทฤษฎีระบบเส้นลมปราณ	144
• ความหมายของเส้นลมปราณ	144
• ส่วนประกอบของระบบเส้นลมปราณ	145
• เส้นลมปราณปกติ 12 เส้น	147
• เส้นลมปราณพิเศษ 8 เส้น	159
• หน้าที่ทางสรีรวิทยาของระบบเส้นลมปราณ	164
• ประโยชน์ของทฤษฎีระบบเส้นลมปราณ	166
บทที่ 9 สุขภาพร่างกาย	170
• ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสุขภาพร่างกาย	170
• การจำแนกรูปแบบของสุขภาพร่างกาย	174
บทที่ 10 สาเหตุของโรค	177
• ลมฟ้าอากาศทั้งหก	178
• โรคระบาด	190
• โรคปาราสิต	191
• การบาดเจ็บ	191
• ความผิดปกติจากการรับประทานอาหารและน้ำ	193
• การตรากตรำมากเกินไปหรือน้อยเกินไป	195
• ความผิดปกติทางอารมณ์	196

• ผลของความผิดปกติที่กลายเป็นสาเหตุของโรค	200
บทที่ 11 พยาธิกำเนิดของโรค	206
• การเกิดโรค	206
• การดำเนินโรค	208
1. การเปลี่ยนแปลงขึ้นลงของลมปราณด้านทานโรคกับ ลมปราณก่อโรค	208
2. การเปลี่ยนแปลงเสียสมดุลอิน-หยาง	210
3. ความผิดปกติในทิศทางของการไหลเวียนลมปราณ	216
4. ความผิดปกติของสารจำเป็น ลมปราณ เลือด และของเหลวใน ร่างกาย	218
5. การเปลี่ยนแปลงภายในร่างกาย 5 ชนิด	225
6. ความผิดปกติในเส้นลมปราณ	230
7. ความผิดปกติของอวัยวะภายใน	231
บทที่ 12 การเปลี่ยนแปลงของโรค	247
• การลุกลามของโรค	247
• การเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะของโรค	251
• ผลลัพธ์ของโรค	253
• โรคกลับเป็นใหม่	255
บทที่ 13 หลักการป้องกันและรักษาโรค	258
• หลักการป้องกันโรค	259
1. การป้องกันการเกิดโรค	259
2. การป้องกันการดำเนินโรค	262
• หลักการรักษาโรค	263
1. หลักการรักษาโรคที่แก่น	264
2. หลักการเสริมลมปราณด้านทานโรค ขจัดลมปราณก่อโรค	270

3. หลักการปรับสมดุลอิน-หยาง	272
4. หลักการรักษาโดยคำนึงถึงเวลา สถานที่ และบุคคล	274
5. หลักการแก้ไขความผิดปกติในการทำงานของอวัยวะภายใน	276
6. หลักการปรับสมดุลลมปราณและเลือด	277
บทที่ 14 วิธีรักษาโรค	278
• วิธีขับออกทางเหงื่อ (ฮั่นฝ่าว)	279
• วิธีกระตุ้นให้อาเจียน (ถู่ฝ่าว)	279
• วิธีระบายทางอุจจาระ (ซย่าฝ่าว)	280
• วิธีปรับสมดุล (เหอฝ่าว)	281
• วิธีอบอุ่น (เวินฝ่าว)	281
• วิธีระบายลดความร้อน (ซิงฝ่าว)	282
• วิธีสลายละลาย (เซี่ยวฝ่าว)	283
• วิธีเสริมบำรุง (ปู้ฝ่าว)	284
บรรณานุกรม	286